

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Favete linguis! Favete benignis animis!

Malsch, Johann Caspar

Caroli Heyscheo, 1722

[urn:nbn:de:bsz:31-4489](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-4489)

Favete linguis!

Favete benignis animis!

Ad xxv. Febr. labentis orationem de iis,

Quæ ex Marchionatus Badensis memorabilibus

ad Hist. Ecclesiastico - Literariam
spectare videantur;

Habiturus, atque ita,

ILLUSTRI GYMNASIO,

Musisque in illo cum docentibus, tum discipulis,

VALE suum,

pro eo, ac, par est, officio, ac pietate dicturus est,

VIR SUMME REVERENDUS, NOBILISSIMUS,
AMPLISSIMUS, EXCELLENTISSIMUS,

DN. JOH. LAURENTIUS

HOELZLINUS,

SERENISSIMI PRINCIPIS

AC DOMINI NOSTRI

Confessarius, Ecclesiastes aulæ Primarius, Consiliarius

Ecclesiasticus, Superintendens Phorcensis, Steinensis & Langen-
steinbacensis, nec non Præfecturarum, Mühlburgensis, Grabensis & Staffart.

Scholarcha itidem, Pastor Metropolitanus, Profess. Theol.
& Fisc. Vid. Inspector!

Quem uti frequentes benevole audire, & discedentem in Marchiam
superiorem ad capeendum illic

Superintendentis Sausenbergensis Munus,
bonis ominibus prosequi dignentur

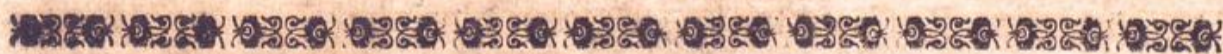
Literarum nostrarum Patroni, Favitores,
Mœcenates, Cultores;

Publica hac tum tabula, tum mandatu,
gratiose invito,

JOHANN - CASPAR MALSCHIUS,

Ill. Gymn. Prorect. & Prof. & Athenæi

C. Hesychiani Moderator.

IN CAROLI HESYCHEO,

TYPIS ANDRÆE JACOBI MASCHENBAUERII, TYPOGR. AUL. 1722.

Quod DEUS ter optimus maximus bene & benigne vertat, orationem suam ἀποβατήριον ad xxv. Feb. in illustri Gymnasio, hora II. pomerid. habiturus est, Vir summe Reverendus, Amplissimus, Excellentissimus, Joh. Laurentius Hœlzlinus &c. atque ita Vale suum Musis nostris, animo pio, benigna mente, auspiciatis & verbis & sententiis, dicturus. Hujus pietatis publicæ quasi præfica quædam, pararius, proxeneta, præcoque ut essem, Vobisque publica hac tabula indictionem ederem, tum publici nostri muneris ratio poscebat, tum Serenissimi jussus, quam me vereri æquum est maxime, suprema imperabat auctoritas. Nostis promptam viri facundiam; nostis eruditionem; neque adeo mihi nunc hilum opus esse videtur, longos logos serere, aut instar agyrtæ cujusdam, & circumforanei clamatoris, sudo cœlo, tacentes auras impellere. Juerit fortasse magis, quoniam, ita indulgente Serenissimo Principe, hinc a nobis digressurus in Marchiam superiorem est iis conditionibus, quarum ignarurem vestrum arbitror esse neminem: Si vobis brevi delineatam penicillo historiam Vitæ, natalium, curriculum literarii, atque fatorum nobilissimi Viri expressero.

Edidit illum Marchia Baruthensis, famigerabilium Virorum feracissima Mater, Anno superioris Seculi MDCLXXXVI. d. 16. Junii: parentibus Joh. Caspare Hœlzlino, pastore b. m. & Anna Catharina, nata ex familia non ignobili provincie illius Pertschiorum. Natalem locum & larem præbuit pagus ditionis Baruthensis, quem obernfessium vocari accepimus, ubi Parens Clarissimi Viri, præconium verbi divini per complures olympiadas fecerat. Quod a puero indolem præferebat docilis & capacis magnarum curarum ingenii, mature studiis destinatus, anno ætatis undecimo Curiam Variæorum missus est, celebrem locum, & liberalissimis studiis affluentem, ut ibi literis iis, quibus ætas puerilis informari ad humanitatem solet, imbueretur. Commoratus complusculos annos, cum magnam sui spem omnibus fecisset; quod jam eas in studiis progressionibus sibi paraverat, ut ad majora altioraque transferri non indignus videretur, Heilsbronnæ, missu Parentum, abiit, illustre progogæum & literarum gloria florens, ibique prima philosophiæ & altiarum scientiarum tyrocinia deposuit. Grassabatur ea tempestate fax belli Bavaro - Gallicani, pulsisque nostris aut metu perterritis præsiis, victor ubique Bavarus omnia in omnes aut audebat, aut minabatur. Qui cum coacta valida manu emerisset ex finibus suis, & vicinos Norici agros passim inundasset: expugnato jam castro, in monte Russo exstructo, ditionis Norinbergicæ, factum est, [quid enim musis commune cum Mavorte?] ut terrore armorum civilium non vicinis solum regionibus vastitas, sed musis etiam
Heils-

Heilsbronnensibus solitudo & fuga inferretur. Itaque mandatu parentum, consuasum doctorum suorum, quibus studia sua plene approbaverat, Lipsiam petiit, celebrem illum mercatum omnis divinae atque humanae sapientiae, veram illam ac meram oratorum praestantium officinam; ibique contento studio, omnibus usus & adjutus ingenii nervis, iis incubuit studiis, quae praestantissima habentur. Animus erat, ibidem paulò diutius commorari, & interiora omnia literarum revolvere. Sed alius turbo, ab septentrione coortus, qui totam Germaniam gravi solitudine concusserat, haec longiora spissioraque consilia discussit. Namque Suecus, victor ex Polonia regressus, veluti torrens ruptis molibus, in Saxoniam impetu facto late omnia corripuit, & volucris cursu ad occupandam Lipsiam ferebatur. Itaque, hinc quoque cum reliqua fugientium musarum turbam ablatam, in patriam, vexatam celocem reduxit, reflantibus ubique ventis; seseque natali lari, patriae, parentibus atque amicis restituit. Ibi, prout decebat, & jus fasque postulabat, perpendendum sese explorandumque dedit Theologis Baruthensibus, & excussus rite, anquisitusque ab Synedrio, & per omnia probatus, receptus in Ministerii Candidatos, Anno 1708., mandatu & indulgentia publica, compluribus Candidatis antelatus, sacrorum castrensium curam in legione Circuli Franconici, quae parebat illustri ductori ab Erffa, accepit, eoque per quadriennium ita perfunctus est, ut fama nominis ipsius summos aequae atque infimos adverteret. Inde Anno 1711. traduxit eum benigno fidere, fati occulta vis atque religio in patriam nostram, vocatusque ab Serenissima matre vidua, AUGUSTA MARIA, [quam aeternum beati indulgentia caeli!] in aulam suam, Ecclesiae aulici provinciam cum vicina aulae Ecclesia Vicana per biennium & ultra gessit. Hic quoque se jugem haecenus vitam suam feliciter mutavit, pactus sibi socium curarum & levamentum laborum, matronam honestissimam, virtutumque fama fatis illustrem, Johannam Sophiam, b. Bekii Pastoris Hagsfeldensis Viduam, ex qua duabus filiis auctus cumulatusque est. Commodum rem suam familiarem ibi instruxerat, cum ecce! mutare denuo coloniam, jussus est, & vocatu Serenissimi gratioso Denzlingam, Anno 1714., primam quondam Clarissimi Theologi Fechtii Parochiam, translatus. Inde anno post, ejusdem mandatu Serenissimi, revorsariam cepit Durlacum, ibique Archidiaconi ad S. Steph. & Professorio munere aliquandiu functus est. Hinc certatim in eum, quicquid amplum & honorificum videri solet, congeri coacervarique caeptum. Quippe cognita illius ἀρχινοία, & in rebus Ecclesiasticis ac sacris promptitudine singulari ac perspicua, Serenissimus noster, eundem in aulam suam accersivit, auctum munere Ecclesiae Aulae primarii, Confessarii, Consilarii Ecclesiastici, itemque Scholarchae, ac paulo post, translata sede regiminis, in C. Hesycheo Pastoris metropolitani. Quibus demum

Anno

Anno 1719. accessit Dignitas Antistitis ac Superintendentis specialiter in Profectura Phorcensi, Stein & Langensteinbach, & proximo anno Ecclesiarum Mühlburgensis, Grabenæ, & Staffurtenfis. In hoc amplissimo munerum curriculo, quid gesserit, quomodo se gesserit, quam graves subinde, quam difficiles implicatasque causas tractarit, enodarit, explicuerit: Cum in omnium vestrum animis ac peccatoribus anteaكتورum memoria versetur, non habeo necesse commemorare. Nostis ab ipso inauguratos Superintendentes quinque, pastores ultra quadraginta: Audistis orationes ejusdem, quas habuit publice, quatuor; Præsidentem cathedræ disputatoriæ vidistis undecies; quæ dispp. omnes extant; Legistis programmata ejusdem, lingua vernacula tria, Latina quatuor, itemque carmina aliquot & inscriptiones lapidarias, quas vocant: calet adhuc a prælo Concio ejusdem & alia, quibus inauguratio templi Cathedralis Phorcensis publica facta: Hymnis ejusdem, compositis ab ipso jussu Serenissimi, personat quotidie facellum aulicum, publicatis mandatu sacro, & in omnium aulicorum manu sudantibus. Idem dedicavit & initiavit Illustre Orphanodocheum; disposuit studia Principum, instituit fiscum Ecclesiasticum, unde viduis Pastorum succurreretur; ejus quoque auctoritate suafuque hoc ipsum nostrum Athenæum, unde hæc scribo, ab Serenissimo Principe institutum, curæ sollicitudinique meæ commendatum est. Quid quod nunc etiam operas exercent Ejusdem Schediasmata Homiletica? quæ ubi prodierint [prodibunt enim] dirigentur aulici ad facienda rite sana de quibusvis auditis concionibus judicia; docebitur Ministerii Candidatus rectam formam oratoriæ sacræ; instruetur Ecclesiæ minister, in singulis homeletices partibus; intelliget denique quivis privatus vel Idiota paulo solertior, quid, qua ratione, quo fructu audita quæque possit in suos usus convertere. Non possum, quin expectatione tam præclari, tam singularis, tam nunquam visi monumenti commotus, stimulos adjiciam, facesque supponam spissigrado & tardigrado Editori hoc Epigrammate:

*Qui doceat quemvis in quovis ordine, quique
Erudiat cunctos, Editor, ede librum!*

*Editor, ede librum! quid gaudia nostra moraris?
Spernit amor, longas spesque coorta moras!*

Hunc ergo, tantum, talem quicumque audire dignabitur, conveniat dicto loco, die, hora; afferat secum benignum animum, faventem linguam, vacivas aures, & supremum Vale dicturo rursus Vale! respondeat. Nam cum hæctenus, tot districtus, exercitus, atque vexatus, tantis tamque variis occupationibus, requiem aliquam atque allevamentum virium suarum identidem animo optasset: tandem id a Principe indulgentissimo consecutus est, ut non solum bona cum ipsius gratia inde liberaretur, verum etiam, quo conspectius extaret signum perseverantis clementiæ Principalis, retenta amplissima dignitate & Ecclesiastica, & Scholarchica per Marchiam superiorem, & inspectione Fisci Vid. addito quoque luculento auctario ad salarium suum annum, in Ephoriam Saufenbergensem transferretur. Nostrum est, quicumque placidis imbuti sensibus sumus, dimittere ipsum liquido auspicio, avi propitia, sereno supercilio, iterque ipsius læto omine prosequi: id quod subitariis hisce & in ipso strepitu intercurfantium occupationum natis versiculis facere visum est:

*Utile sit, faustumque iter hoc, quod, amice, citatis
Arripis hinc bigis, Hesychiaque locis!
Utile sit sacris communibus, utile multis,
Qui fuerint cura munus opusque tua!
Quumque tibi Hesychia subeat meminisse relicta,
[Quis minor est autem, quam meminisse, labor?]*

*Pro nobis reliquisque tuis constanter amicis
Excubet ille tuus, nos memorantis, amor!
Utque tuas partes condignus adimpleat alter,
Junge tuas nostris, praco diserte, preces!*

Dab. in Caroli Hesychieo VIII. a. Kal. Mart.
Anno 1722.

